

Jody Hedlund

Een echte heer

Roman

Vertaald door Tineke Tuinder-Krause

Voorhoeve

Najaar 1880
Forestville, Michigan

Hans had al het geld van de eieren gestolen, alweer.

De gekloofde handen van Annalisa Werner trilden om de versleten rand van de schort die ze als mand gebruikte. De vracht walnoten rekte het dunne linnen uit – het protesteerde kreunend.

Deze keer was haar man te ver gegaan.

‘Ik kan zijn domme gedrag geen dag langer verdragen.’ Haar lichte Duitse accent echode scherp door de stilte van het dichtbegroeide bos. En toch waren de woorden niet meer dan een fluistering vergeleken met het tumult in haar gekwetste hart.

Iets verderop draaide Gretchen haar hoofd naar haar toe, terwijl een zacht briesje speelde met haar zijdezachte, blonde haar. ‘Mama?’ Het tweejarige meisje keek Annalisa met haar kleine oogjes vol vertrouwen aan.

‘*Ach, Liebchen.*’ Annalisa forceerde een glimlach om haar vermoeide lippen. ‘Heb je weer een noot gevonden voor mama?’

Het meisje liet haar een verbleekt groen donzig balletje zien.

‘Je bent een geweldig hulpje voor mama.’ Annalisa nam het

vlezige fruit en legde het op de berg in haar schort. ‘Ga je er nog een zoeken?’

Ze konden elke noot die ze raapten goed gebruiken, wilden ze de strenge winter die voor de deur stond overleven – zeker nu Hans de kruik had gevonden die zij in de donkerste hoek onder het bed had verstopt in hun kleine blokhuut.

Ze schudde haar hoofd. De lange vlecht op haar rug zwiepte mee met de woede die zich diep vanbinnen had opgekropt sinds ze had gehoord over het laatste reisje van haar man waarop hij zo veel vergokt had.

‘Wie is hier de *Dummkopf*? Nou?’

Zij was de Dummkopf, dat was duidelijk. Ze had beter kunnen weten.

Ze meende eindelijk een goede schuilplaats te hebben gevonden, een plekje waar ze hun hongerloontje kon beschermen tegen zijn verkwistende manier van leven. Bovendien had ze gehoopt dat hij zijn lesje had geleerd, nadat hij het grootste deel van de winst van de laatste oogst had vergokt en verdronken.

Maar toen ze zo-even was teruggekeerd uit de stad en de kruik tevoorschijn had gehaald om het geld erin te stoppen dat ze met de verkoop van eieren en boter had verdiend, had ze ontdekt dat alles wat ze van de zomer had gespaard was verdwenen.

Hij had geen muntstuk achtergelaten.

Net als de vorige keer.

Ja, zij was de Dummkopf.

De droge bladeren knarsten onder het dikke eelt van haar blote voeten terwijl ze het spoor van Gretchens treuzelende voetstappen volgde. Hoe moest ze haar lieve meisje ooit een betere toekomst geven als Hans hun spaargeld maar bleef verkwisten?

Een verdrongen schreeuw van verdriet zocht in Annalisa’s binnenste een uitweg om te ontsnappen.

Kon ze het maar zonder echtgenoot redden...

‘Meer, mama.’ Gretchen raapte nog een walnoot op. Het bruingroene vruchtvlies was aangevreten en onthulde een verrotte, lege dop.

‘Die is niet goed.’ Annalisa schudde haar hoofd. ‘De noot is al opgegeten door een wild dier.’

Het oktoberzonnetje dook door de dwarrelende waterval van verdorde bladeren boven hun hoofd, scheen op Gretchens haar en veranderde het in hetzelfde zachte goud als de boter die Annalisa eerder die ochtend had gekarnd.

‘Je hebt dezelfde kleur haar als Raponsje.’ Deze keer glimlachte ze voluit naar haar dochtertje, een glimlach vol liefde die elk hoekje van haar hart vulde.

Gretchen liet de noot vallen en hief haar stralende gezichtje op. ‘Verhaaltje?’

Annalisa streek de losse plukken van Gretchens haar van haar voorhoofd en zag in haar dochter een miniatuur spiegelbeeld van zichzelf – van de vele sproeten boven haar neus tot de grote seringenblauwe ogen en het goudblonde haar.

Haar dochter leek in bijna elk opzicht op haar, zelfs in haar honger naar sprookjesachtige verhalen over prinsessen, ridders in glanzend harnas en ware liefde. Het verschil was dat Gretchen nog niet had geleerd – zoals zij – dat sprookjes slechts dromen waren en dat zoiets als ‘ze leefden nog lang en gelukkig’ niet bestond.

‘*Nein, Liebchen*. Geen verhaaltje. Niet nu.’ Annalisa rechtte haar rug en onderdrukte een plotseling opkomende golf van misselijkheid. ‘Vanavond. Als je naar bed gaat. Dan vertel ik je het verhaal over de prinses die voor de ganzen moest zorgen.’

Gretchen klapte in haar handjes en glimlachte. ‘Ik vind “De ganzenhoedster” een mooi verhaal.’

‘Volgens mij vind jij elk verhaal mooi.’ Annalisa kneep zachtjes in de neus van het meisje. Toen haalde ze diep adem en rook de geur van brandend kreupelhout.

De rook verontrustte haar niet. Nee, de zwarte rookpluimen die ten zuiden van het maïsveld opstegen veroorzaakten alleen een nieuwe golf van woede.

In elk geval wist ze nu waar ze Hans kon vinden – als ze dat wilde.

Net zoals veel bevriende immigranten op de aangrenzende boerderijen gebruikte Hans een deel van zijn werkdagen om meer land te ruimen zodat ze komend voorjaar wat extra oppervlakte hadden om gewassen te planten. Maar van de zestien hectare die hij vier jaar geleden met een lening had gekocht, had hij lang niet zo veel geruimd als hun burens.

Bracht hij maar niet zo veel tijd door in Saxonia Hall. Drong het maar eens tot hem door dat zijn verkwistende levensstijl betekende dat Gretchen en zij weer een winter armoede en honger moesten lijden.

Misschien moest ze naar hem toe lopen, naar de plek waar hij aan het werk was, en hem confronteren met het feit dat hij het geld had weggenomen. Haar dromen over een sprookjesachtig leven had ze lang geleden al opgegeven, maar dat betekende nog niet dat Gretchen daaronder moest lijden, toch?

Annalisa's vingers spanden zich weer om de versleten rand van haar schort.

Durfde ze hem wel te vertellen dat ze zich zo veel zorgen maakte? Maar als ze dat niet deed, konden ze de boerderij dan wel houden? Overleefden ze het dan wel?

'Kom met mama mee.' Annalisa klemde haar ene hand om de schort vol walnoten en strekte de andere uit naar Gretchen. Ze probeerde kalm te blijven. 'Geef mama een hand, dan gaan we een eindje wandelen.'

Gretchens mollige vingertjes gleden in de hare. 'Naar de rivier?'

'Misschien later.' Al verfoeide zij de rivier die dwars door hun grondgebied stroomde en die zo veel problemen had veroorzaakt met E.B. Ward en met de gokproblemen van Hans,

ze kon niet ontkennen dat Gretchen er verrukt van was. De oever van de rivier was altijd een rustige plek, een koel toevluchtsoord voor haar zere voeten, en een plek waar ze haar zorgen kon ontvluchten, al was het maar voor even.

‘*Nein*, we moeten eerst even met papa gaan praten.’ Annalisa begon te lopen maar vertraagde haar pas om het kleine meisje de kans te geven haar bij te houden. Gretchen was blootsvoets, net als zij, en hoewel de huid onder hun voeten dik en gehard was na een zomer zonder schoenen, koos Annalisa haar pad zorgvuldig om de scherpe twijggjes heen, door de knisperende bladeren die al waren gevallen.

‘We moeten binnenkort schoenen voor je kopen,’ zei ze, al had ze op dit moment geen idee waarmee ze die moest betalen. Hans had nooit gezorgd voor essentiële zaken zoals schoenen. Zijn paard beslaan was voor hem belangrijker dan schoenen kopen voor zijn dochter. Hij zou zeggen dat een paard van veel meer waarde was voor de boerderij dan een meisje.

Aan de rand van de open plek bleef ze staan en ademde opnieuw de rokerige lucht in. Ze ademde uit, maar voelde opnieuw de misselijkheid opkomen.

‘Ach.’ Ze slikte moeizaam, onderdrukte het gevoel van verontrusting en keek uit over de akker voor haar.

Ze hadden een kleine anderhalve hectare maïs verbouwd, een gewas dat zelfs groeide tussen de boomstronken die na het ruimen waren overgebleven. Natuurlijk hadden ze wat maïs verloren aan de herten, wasberen en kalkoenen, maar ze hadden een flink deel naar de haven in Forestville kunnen brengen. Daarvandaan was het verscheept naar de markt in Detroit.

Ze hadden ook tarwe en haver verbouwd op het land dat dicht bij de hut en de schuur lag. De oogst was overvloedig geweest en had hun het geld opgeleverd dat ze zo vreselijk hard nodig hadden.

Totdat Hans zo dom was geweest de winst te vergokken...

Wat deed dat pijn vanbinnen. Ze moest rekening houden met de mogelijkheid dat ze binnenkort dakloos waren. Ze konden volgend najaar onmogelijk hun lening afbetalen als Hans hun zuurverdiende geld over de balk bleef smijten.

Misschien als ze hem smeekte ermee te stoppen...

‘Kom, dan gaan we papa zoeken.’ Annalisa verplaatste moeizaam haar voeten en trilde bij de gedachte dat ze hem ervan moest zien te weerhouden hun nog meer schade toe te brengen dan hij al had gedaan.

Durfde ze haar man daarmee te confronteren?

Ze wist dat als ze dat deed, hij weer woedend op haar zou worden. In de drie jaren van hun huwelijk had hij nog geen lichamelijk geweld tegen haar gebruikt. Maar hij zou niet aarzelen om haar op andere, subtielere manieren te straffen – zoals hij dat altijd deed als ze hem had geërgerd.

Gisteravond had hij haar verboden haar avondeten op te eten omdat ze had vergeten een van zijn vallen in te vetten. Voor hem maakte het niets uit dat ze het die dag heel druk had gehad met het oogsten van de laatste wortelgewassen – wortels, bieten en rapen. Hij had niet in de gaten dat ze bezig was geweest ze in hun ondiepe kelder te bedekken met zand als voorbereiding op de winter.

Haar broer Uri was erbij toen Hans haar strafte en had haar later wat te eten gebracht. Maar durfde ze Hans nu weer boos te maken? Kon ze dat risico wel nemen?

Gretchen strompelde naast haar, en Annalisa hield haar dochter stevig vast om te voorkomen dat ze viel. De grond lag bezaaid met dikke kluiten aarde die haar leken te belemmeren naar Hans toe te gaan. Opgedroogde, lege maïsstengels bleven als broze vingernagels aan haar rok haken in een poging haar vast te pakken en tegen te houden.

‘God, help me.’ Ze trok aan Gretchens arm en het meisje bleef staan. Dacht ze nu echt dat Hans zich iets zou aantrekken van wat zij te zeggen had?

‘Bidden, mama?’ Gretchen keek haar aan.

‘Ja, laten we bidden.’ Annalisa sloot haar ogen. Maar zelfs nu haar ziel het uitschreeuwde naar God stierf haar smeekbede op haar lippen. God hield Zich niet bezig met de problemen van een jonge vrouw op een najaarsmiddag – zeker niet met die van een arm immigrantenmeisje zoals zij. Als God net zo was als alle andere mannen in haar leven, dan had Hij wel wat beters te doen.

God was waarschijnlijk op de boerderij verderop langs de weg om haar familie bij te staan, vooral haar *Vater*. Vater was per slot van rekening zo godsdienstig als een goede lutheraan maar zijn kon, en verdiende natuurlijk Gods hulp.

‘Kijk.’ Gretchen trok aan Annalisa’s hand. ‘Papa slaapt.’

Annalisa’s ogen gingen open, en ze rechtte geschrokken haar rug. ‘Wat? Jouw papa? Slaapt hij? Dat kan niet.’

Ze keek naar Gretchens vingertje, en het tumult in haar hoofd zweeg abrupt.

Daar, op de grond naast een hoop verbrand kreupelhout, lag Hans. Vanaf het midden van het maïsveld, waar ze stonden, leek het inderdaad alsof hij had besloten een dutje te doen.

Maar waarom zou hij zoiets onverantwoords doen met de hoog opblaaiende vlammen zo vlakbij?

Zoals alle kolonisten kende hij de gevaren van vuur dat zich razendsnel verspreidde.

‘Kom, Liebchen.’ Ze begon sneller te lopen en Gretchens korte beentjes moesten hard werken om haar bij te houden. ‘Ik denk dat hij ziek is.’

Waarom zou Hans tijd verknoeien met slapen als hij zich op een veel leukere manier kon amuseren met kaarten en drinken?

Tenzij hij ziek was?

Aan de rand van het maïsveld bleef ze abrupt staan, zodat Gretchen tegen haar aan botste.

Ze zag de heldere vlammen dansen in de ondergroei van

struiken en de stengels die daar lagen opgestapeld. Het droge, brandende kreupelhout knetterde als gewerschoten door de vredige najaarsmiddag.

In de verte ging een zwerm trekduiven hevig tekeer en hun gekwetter weergalmdoede door de stilte. Voor de rest was het op de boerderij te stil, te roerloos.

‘Hans?’ Ze kon zich er niet toe zetten naar hem toe te lopen.

‘Wakker worden, papa.’ Gretchen liet haar hand los en huppelde verder. Hoe weinig aandacht Hans ook aan hun dochter besteedde, de liefde van het meisje wilde van geen wijken weten.

Maar toen Gretchen zich bukte om hem een klopje op zijn rug te geven, kronkelde er een gevoel van paniek door haar maag die toch al van streek was. ‘Raak hem niet aan!’

Bij het horen van haar strenge bevel trok Gretchen haar handje terug alsof ze haar vingers had gebrand.

‘Raak hem niet aan,’ zei Annalisa weer, met een geforceerde kalmte in haar stem die ze niet voelde.

Gretchen deed een stap achteruit, haar ogen groot van angst.

Annalisa dwong zichzelf door te lopen totdat ze over haar man gebogen stond. ‘Hans? Ben je ziek?’

Hij bewoog niet.

Ze bukte zich en gaf hem een por op het ruwe linnen van zijn eenvoudige shirt. ‘Als je je niet goed voelt, zorg ik wel voor het vuur.’

Nog steeds reageerde hij niet.

Haar hart ging tekeer als een karnestok die op en neer gaat in de verse room. Voorzichtig reikte ze naar zijn arm. Toen ze die lichtjes aanraakte, viel de arm van zijn gezicht. Toen pas zag ze verbrande huid met lappen geroosterd roze vlees eronder. Sommige plekken waren tot op het blanke bot weggebrand. Midden in al dat zwart stonden zijn ogen open en staarden niets ziend voor zich uit.

Er brandde een schreeuw in haar keel. ‘God, help ons...’ Ze

strompelde achteruit, struikelde en viel pijnlijk op haar rug, waarbij de noten die ze verzameld hadden alle kanten op rolden. ‘O, God, help ons!’

Gretchen kwam dichterbij.

‘Nein!’ Annalisa pakte het kind beet en begroef het gezicht van het meisje in haar lege schort. ‘Nein! Niet kijken!’

Wat was er met Hans gebeurd?

Haar lichaam schokte van de koude rillingen die opeens door haar lichaam stroomden. Ze wilde wegrekken en zich verstoppen, maar haar ogen dwaalden steeds weer naar die vreselijke aanblik.

Uit een diepe snee vlak bij zijn haarlijn sijpelde wat bloed. Zijn haar was besmeurd met de helderrode vloeistof, waardoor de zandkleur was veranderd in modderig bruin.

Hoe kwaad ze ook op Hans was, hoe ze zijn onberekenbare gedrag ook verachtte, ze had hem niet dood gewenst.

Om eerlijk te zijn zou ze niet kunnen overleven zonder man. Niet in deze wildernis. Niet als vrouw alleen op een boerderij van zestien hectare.

Ze voelde gal in haar keel omhoogkomen.

Een vlieg zoemde boven het vochtige en verschroeide vlees van zijn voorhoofd.

Haar maag kwam in opstand. Ze draaide zich om en braakte op de harde, kale grond.

‘Annalisa heeft een nieuwe echtgenoot nodig.’ Vaters stem steeg uit boven de luide gesprekken die de mannen voerden tijdens de maaltijd in de blokhut van haar ouders.

‘Op dat punt zijn we het niet oneens met je, Peter.’ *Herr Pfarrer* pakte nog een snee stevig bruinbrood van de schaal die midden op tafel stond.

Met een pot boter in de ene hand en een koffiepot in de

andere snelde Annalisa naar de dominee toe. Ze zette de boter naast hem neer.

‘Dank je, Annalisa.’ Hij glimlachte en stak zijn beker uit zodat Annalisa hem kon bijvullen. De haren van zijn snor zaten vol kruimels van alles wat hij al gegeten had.

Ze knikte, maar het lukte haar niet om haar lippen op te trekken voor een glimlach, zelfs niet voor iets wat op een glimlach leek. Ze had sinds gisteren niet meer geglimlacht – sinds ze Hans had gevonden.

Een aantal burens was tot de conclusie gekomen dat Hans een ongeluk had gehad, zijn hoofd had gestoten en bewusteloos in de hete kolen was gevallen. Maar anderen – onder wie Vader – hadden besloten dat de inhalige zakenman, E.B. Ward, Hans had vermoord, zodat hij eindelijk zijn land in bezit kon nemen om er een houtzagerij te bouwen.

Dat was het enige gespreksonderwerp geweest, bij de begrafenis die middag en ook nu, tijdens de maaltijd die volgde op de plechtigheid. De mannen waren bij elkaar gaan zitten rond de lange tafel op de zelfgemaakte banken en de schamele stoelen.

‘We zijn het niet oneens met je,’ zei Herr Pfarrer weer. ‘Ik zeg alleen dat we misschien moeten proberen een godvrezende man van buitenaf te vinden. James McCann mag dan wel een Ier zijn, hij is ook protestants en een harde werker—’

‘Geen sprake van!’ Vader sloeg met zijn vuist op tafel. De lepels en messen rammelden. Er daalde een stilte neer in de overvolle kamer. Zelfs de vrouwen die zich om de houtkachel hadden verzameld staakten hun geklets.

De zure lucht van een hut vol zwetende mannen, ongewassen na een lange dag hard werken, overviel Annalisa opnieuw. Haar maag moest vechten tegen de misselijkheid. De bedompte hitte, de scherpe kruiden in de *Rostbratwurst* van haar *Mutter*, de scherpe smaak van *Sauerkraut* – dat alles zorgde er niet voor dat ze zich prettiger ging voelen.

En het hielp ook niet dat zij het onderwerp van gesprek was.

‘Nein! Daar willen we niet eens over nadenken.’ Vater wees met de stomp van zijn ontbrekende wijsvinger naar Herr Pfarrer. ‘U mag van geluk spreken dat u een man Gods bent, anders had ik ervoor gezorgd dat u net zo hard zou wegrenzen als Simson naar de Filistijnen.’

Annalisa leunde tegen de koele houten wand met de voegen van klei en hooi om haar gloeiende rug wat koelte te gunnen. Ze zou het liefst Gretchen halen, die samen met de andere kinderen op de vloering speelde, naar huis gaan en slapen.

Ze had genoeg van alle gesprekken over Hans’ dood en ze had er genoeg van om zich zorgen te maken over wat er nu moest gebeuren.

Maar ze kon niet weg – niet zonder te weten welk lot Vater voor haar zou beschikken.

Hoe zwaar het ook was geweest met Hans, ze wist dat er mannen waren die nog erger waren, die er geen moeite mee zouden hebben om haar of Gretchen te slaan.

Herr Pfarrer nam een hap brood, schijnbaar onverstoorde door Vaters uitbarsting. Dominee Hermann Loehe was de hoogst opgeleide man in de kamer en sprak voldoende Engels om met de plaatselijke bewoners een gesprek te kunnen voeren. Hij woonde het langst in Forestville en had hun gemeenschap sinds hun aankomst op talloze manieren geholpen. Ze konden zich niet veroorloven hem tegen zich in het harnas te jagen.

Zijn vrouw, *Frau Pfarrer*, maakte zich los van de groep vrouwen in de hoek en liep met snelle pas naar de tafel waarop de *Kartoffelsuppe* stond.

‘Ik zou een brief kunnen sturen naar mijn vorige gemeente in Frankenlust,’ bood Herr Pfarrer aan. ‘Misschien hebben zij een vrijgezelle man die bereid is te verhuizen.’

‘Goed idee, lieverd,’ zei Frau Pfarrer, en schepte wat soep in zijn kom. Ze glimlachte waardoor er kuiltjes verschenen in haar blozende, bolle wangen. Zij was de enige vrouw die het

waagde zich in de gesprekken van de mannen te mengen. 'Ik ben ervan overtuigd dat er in de gemeente wel een man te vinden is die geschikt is voor onze lieve Annalisa.'

'Een volkomen vreemde is geen goed idee,' bulderde Vater, terwijl hij Mutter zijn bord aanreikte.

Alsof Mutter had zitten wachten op zijn teken snelde ze naar de tafel, vroeg wat hij wilde en nam zijn bord aan voor een tweede portie. Ze droeg nog steeds dezelfde wollen boerenkledij die ze uit het Oude Land had meegenomen. De eenvoudige bruine jurk en bijpassende hoofddoek had ze zelfs gedragen op de boot toen ze zes jaar geleden uit Hamburg waren vertrokken.

Ook tijdens de lange maanden in Detroit, voordat ze een stuk land konden kopen, had Mutter erop gestaan haar vormloze gewaad te blijven dragen. De meeste andere vrouwen uit Oud-Saksen hadden zich aangepast aan de Amerikaanse mode zodra ze merkten dat ze werden uitgelachen om hun zware wollen kleren.

Maar Mutter niet. Ze dacht er niet aan om zelfs maar het kleinste stukje garen te verspillen aan het vermaken van hun jurken.

'Jammer dat Leonard de laatste man zonder vrouw was.' Vater vouwde zijn handen achter zijn hoofd, waardoor de vochtige plekken onder zijn armen te zien waren. Zijn bezwete haar plakte tegen zijn brede, gebruide voorhoofd. Ook al stond de deur open om de koele avondlucht binnen te laten – de ramen waren goed afgesloten met geolied papier in plaats van glas – weigerde de welkome frisse lucht binnen te komen.

Aan het eind van de tafel liet Leonard een boer. 'Misschien is het nog niet te laat om te ruilen, Herr Bernthal.'

Vater schraapte alleen zijn keel en gebaarde met zijn hand naar Mutter om haar tot spoed te manen met zijn tweede portie worst.

‘Ik geef jou Idette terug,’ vervolgde Leonard, ‘in ruil voor Annalisa.’

Annalisa verstijfde. Idette die naast haar stond hield haar adem in.

‘Idette is een luie vrouw en ze heeft geen enkele ervaring met kinderen.’

Vater leunde voorover en keek over de lange tafel naar Leonard. ‘Ik weet niet wat voor nonsens jij uitkraamt. Geen van mijn kinderen is lui. Ik heb ze allemaal opgevoed tot harde werkers.’

Annalisa pakte Idettes vingers beet. Haar zus was met haar zeventien jaar slechts twee jaar jonger dan zij. Maar om op je trouwdag vijf kinderen te erven zou zelfs voor de meest ervaren huisvrouw te veel gevraagd zijn. Haar zus had tot dusverre haar uiterste best gedaan. Zag Leonard dat dan niet?

‘Een koe kan mijn kinderen nog beter aan dan zij,’ mopperde Leonard.

De spieren in Idettes hand spanden zich onder Annalisa’s greep. Alle kleur trok weg uit haar knappe gezichtje en ze leunde naar voren alsof ze van plan was zich te verdedigen.

‘Misschien kan ik je dan beter een koe geven in plaats van mijn dochter.’ Vater wierp Leonard een strenge blik toe.

‘Ze past zich wel aan,’ zei Herr Pfarrer snel, terwijl hij met gefronste wenkbrauwen van de een naar de ander keek.

‘Ja, gun het kind wat tijd,’ voegde Frau Pfarrer eraan toe. ‘De bruiloft was per slot van rekening nog geen drie weken geleden. Ze is jong, niet veel ouder dan je kinderen. En zulke dingen zijn niet gemakkelijk.’

‘Ik doe mijn uiterste best,’ zei Idette.

Annalisa wist dat ze Idette ervan moest weerhouden haar man oneerbiedig aan te spreken. Maar ze kon het niet opbrengen. Diep vanbinnen had ze altijd al bewondering gehad voor de pit en de moed van Idette. In dat opzicht zou ze best iets meer op haar zus willen lijken.

Idette hief haar hoofd op en vervolgde: 'En ik doe alles wat me opgedragen wordt.'

Leonard rolde met zijn ogen. 'Dat is het probleem. Ik heb een vrouw nodig die ziet wat er gedaan moet worden en die dat doet zonder dat het haar als een kind moet worden opgedragen.'

'Je moet haar op een vriendelijke toon aanwijzingen geven,' zei Herr Pfarrer. Maar zijn woorden werden overstemd door het bulderende gelach en de luide protesten van de andere mannen aan tafel. Het advies van de dominee was hun net zo vreemd als de meeste andere Amerikaanse gebruiken.

Idette keek Leonard woedend aan. 'Hij is een bruuut,' fluis-terde ze tegen Annalisa. 'Je mag blij zijn dat je van je man af bent.'

Blij? Annalisa wist wel beter. Een *slechte* man was nog altijd beter dan *geen* man. Zonder man zag de toekomst er hope-loos uit.

Een paar minuten vulde het vertrek zich met het gebruikelijke rumoer, omdat alle mannen tegelijk aan het woord waren.

Ten slotte slikte Vater het laatste stukje worst door en schoof zijn bord naar het midden van de tafel. 'Maar ik weet nog steeds niet wat ik met Annalisa aan moet.'

Had ze maar een gouden appel, een gouden gans of iets gouds uit een van de Sprookjes van de gebroeders Grimm. Dan zou ze Gretchen een beter leven kunnen bieden.

Waters stem steeg boven de andere stemmen uit. 'Zonder man raakt ze het land kwijt.'

'Waarom verkoopt ze het niet aan Ward? Die wil het toch zo graag hebben?' zei iemand.

'Nein, ik verkoop het niet... ' Annalisa riep zichzelf tot de orde en slikte de rest van haar woorden in, ook al kwam alles in haar in opstand. Hoe kon ze lijdzaam toezien terwijl anderen haar huis en land verkochten aan een zwendelaar als Ward?

Waar moest ze gaan wonen? Wat moest ze doen? Ze had geen vak geleerd. Hoe moest ze dan voor Gretchen zorgen?

Ze legde een hand op haar buik. En misschien droeg ze nog een ander leven dat haar zorg nodig had. Door de toenemende misselijkheid en haar gevoelige borsten vermoedde ze dat ze opnieuw in verwachting was. Dat kwam slecht uit. Maar ze was ervan overtuigd dat ze van dat nieuw kindje even hartstochtelijk zou houden als van Gretchen.

Wat haar betrof waren baby's het enige goede dat uit een huwelijk voortkwam.

Maar dat zou betekenen dat ze nog harder moest werken. En hoe moest ze dat doen als ze Ward de kans gaf haar boerderij over te nemen?

Gelukkig schudde Vader al zijn hoofd. 'Zo'n *Dumboozle* is net zo erg als Farao die de Israëlieten tot zijn slaven maakte. We hebben ervoor gevochten om onszelf te bevrijden uit de slavernij van hertogen en baronnen in het Oude Land, en we laten ons niet opnieuw door wie dan ook onderdrukken.'

Zijn woorden werden begroet met een koor van *jawohls* en instemmend geknik.

'Ik gun die man niet de voldoening Hans' boerderij te kopen, zelfs al zet hij een geweer tegen mijn hoofd.' Een woedende blik trok rimpels in het bolle, vlezige hoofd van Vader. 'Als we hem die houtzagerij laten bouwen, zagen we de poten onder onze eigen stoel vandaan. Hij zal ons kaalplukken door de prijs voor hout te verhogen.'

Net als alle anderen in de kamer wist Annalisa dat Vaders haat niet zozeer op Ward gericht was als wel op Baron von Reichart, de edelman wiens zelfzucht en wreedheid Vader het leven van zijn oudste zoon had gekost.

Zonder Baron von Reichart hadden ze wellicht hun vaderland en hun familie nooit achtergelaten.

Zonder Baron von Reichart hadden ze de mijnen wellicht niet hoeven te verlaten om een heel nieuw leven op te bouwen.

Zonder Baron von Reichart zou Vater twee zonen hebben in plaats van één.

‘Nein,’ zei Vater. ‘We vinden wel een weg om Annalisa te helpen de boerderij te houden.’

‘Waarom al die moeite?’ zei Leonard. ‘Met de onbezonnen levensstijl die Hans eropna hield is ze toch niet in staat om de lening volgend najaar af te betalen.’

Annalisa boog haar hoofd en liep weg van de muur. Zelfs nu hij dood was zette Hans haar nog te schande. Ze haastte zich naar de planken waar ze de taarten die ze van huis had meegenomen had neergezet om af te laten koelen, en ze weigerde de blikken van de andere vrouwen te beantwoorden.

Niemand hoefde iets te zeggen. Ze wisten allemaal dat Leonard doelde op de domme manier waarop Hans met hun geld was omgegaan.

‘Als ze volgend najaar de boerderij kwijtraakt, dan zij dat zo,’ verklaarde Vater. ‘Maar dan gaat het land in elk geval terug naar Jacob Bühl, en Jacob is een goed zakenman. Hij minacht Ward net zo als wij. Ik twijfel er niet aan dat hij het land aan een andere *Deutscher* zal verpachten.’

Idette, die haar was gevolgd naar de taarten, boog zich naar haar toe om haar iets in het oor te fluisteren. ‘Luister maar niet naar hen. Ze zijn stuk voor stuk Dummbozles.’ Haar zus gebruikte precies dezelfde minachtende toon als hun vader.

Onder normale omstandigheden zou Idettes speelse scherts Annalisa hebben opgebeurd. Maar vandaag niet. Niet nu ze zo moe was en ziek... en bezorgd. Ze mocht dan bevrijd zijn van Hans en al zijn problemen, maar ze had er een groter probleem voor teruggekregen.

Ze had precies een jaar de tijd om de rest van de lening voor de boerderij terug te betalen, anders raakte ze alles kwijt. De totale lening bedroeg vierhonderd dollar plus rente, en daar moest ze nog ruim honderd dollar van afbetalen.

Doordat Hans hun winst zo slecht had beheerd had ze al

een achterstand opgelopen in wat ze moest verdienen. Maar zonder hulp van een sterke man die de boerderij kon beheren en onderhouden zou het haar nooit lukken.

Annalisa liet voorzichtig de schaal met de taart in haar hand glijden – de taart die ze gebakken had met de laatste appels die Gretchen en zij die ochtend hadden geplukt. De aardewerken schaal voelde warm in haar hand, en ze snoof de zoete geur van kaneel op.

‘Zullen we de taarten verstoppem?’ Idette pakte de andere schaal. ‘Dan kunnen we ze later zelf opeten.’

‘Ach, jij altijd met je rare ideeën.’

Idette keek haar met een ondeugende grijns aan.

Maar Annalisa’s lippen waren hard, als de korst van oud brood. Haar zus probeerde haar alleen een glimlach te ontfutselen, maar ze wist niet of ze ooit nog zou kunnen glimlachen. Niet nu er zo veel op het spel stond.

Ze baande zich een weg naar de tafel en zette de taart neer, naast Herr Pfarrer. Toen deed ze een stap achteruit en keek naar zijn gezicht.

Zijn ogen lichtten op, en hij wreef over zijn snor alsof hij ruimte wilde maken voor nog meer kruimels. ‘Annalisa, jij bakt de lekkerste taarten die ik ooit heb geproefd.’

De lofuitingen verspreidden zoals altijd een warm gevoel door haar heen. Wat had ze fout gedaan? Waarom had Hans haar nooit geprezen?

Ze stak een vork onder de perfecte, knapperige taartbodem en schepte een punt op voor de dominee. Ze had de taart nauwelijks op zijn bord gelegd of hij stak zijn vork er al in.

Vater pakte zijn bord en zijn ogen keken haar iets minder ernstig aan. ‘Ik ben eruit. Het enige wat mij rest is mijn broer Matthias in Essen te schrijven en hem te vragen een jongeman te zoeken in onze familie die hierheen kan komen om met Annalisa te trouwen.’

De andere mannen mompelden instemmend.

Hun opmerkingen voedden Vaters plan. ‘Herr Pfarrer,’ zei hij enthousiast, ‘wilt u die brief vanavond nog schrijven? Dan kunnen we hem morgen versturen.’

Een man uit hun eigen familie? Uit hun eigen vaderland? Annalisa liet dat idee even bezinken. Natuurlijk woonden er nog heel wat familieleden in Oud-Saksen. Zou een huwelijk met een van haar verre neven de oplossing voor haar problemen zijn?

‘Matthias is een wijs man. Hij vindt wel een geschikt iemand voor Annalisa.’ Vater knikte naar haar, alsof hij haar wilde laten weten dat hij begreep hoe zwaar ze het had gehad met Hans en hoopte deze keer iemand te vinden die beter voor haar zou zijn. ‘Als we geluk hebben, kan hij voor het voorjaar hier zijn, als er weer gezaaid moet worden.’

Ze knikte terug. Ze wist dat Vater het beste met haar voorhad. En ze zou zich onderwerpen aan zijn gezag. Maar toch had ze liever gezien dat het anders was – dat ze meer betekende voor de mannen in haar leven, dat ze hun liefde kon opwekken, dat ze op een of andere manier Gods aandacht kon trekken.

Misschien als ze een betere dochter, een betere vrouw was geweest...

‘Intussen,’ zei Herr Pfarrer tussen twee happen door, ‘moeten we de handen ineen slaan om samen Annalisa de winter door te helpen.’

Zijn voorstel werd met weinig enthousiasme ontvangen.

‘Je hebt gelijk, lieverd.’ Frau Pfarrer tikte tegen de wang van haar man met een genegenheid die Annalisa vaak tussen hen had gezien, maar nooit begrepen. ‘Ik vind het geen prettige gedachte dat Annalisa helemaal alleen achterblijft. We weten allemaal dat E.B. Ward niet te vertrouwen is.’

Vater schepte een hap taart op zijn vork van het stuk dat Idette hem had gegeven. ‘Ik stuur Uri en Eleanor wel naar haar toe om haar in de gaten te houden en te helpen.’

Annalisa's rug ontspande zich.

Haar jongere zus bereikte binnenkort de huwbare leeftijd en kon heel wat werk verzetten. En als haar broer ook kwam helpen – al was hij pas twaalf – dan kwam het wel goed. Hoopte ze...

In elk geval tot haar bruidegom arriveerde.